

Tieslietu ministrija

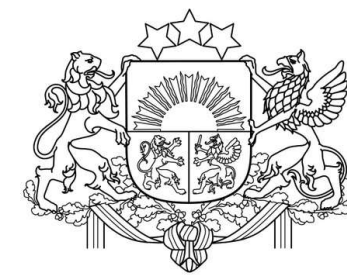
Administratīvā pārkāpuma process. Sodi

Tieslietu ministrijas Valststiesību departamenta Administratīvā atbildības politikas nodaļas juriste Jūlija

Pogiļdjakova

04.04.2025.

Administratīvais process un administratīvā pārkāpuma process

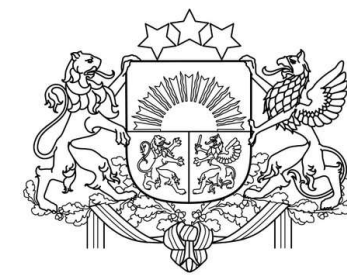

Tieslietu ministrija

Administratīvā pārkāpuma procesa mērķis ir:

- 1) aizsargāt pastāvošo tiesisko iekārtu, tai skaitā sabiedrības tiesiskās intereses, noteikto pārvaldes kārtību, sabiedrisko kārtību;
- 2) ievērojot personas pamattiesības, nodrošināt efektīvu administratīvā pārkāpuma procesu;
- 3) panākt tiesisko attiecību taisnīgu noregulēšanu.

Administratīvais process un administratīvā pārkāpuma process

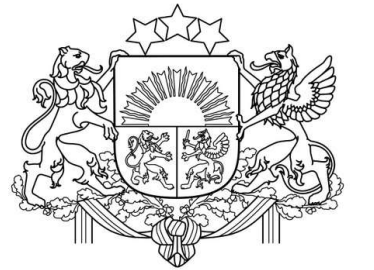

Tieslietu ministrija

Administratīvā procesa mērķis ir:

- 1) nodrošināt demokrātiskas, tiesiskas valsts pamatprincipu, it sevišķi cilvēktiesību, ievērošanu konkrētās publiski tiesiskajās attiecībās starp valsti un privātpersonu;
- 2) pakļaut neatkarīgas, objektīvas un kompetentas tiesu varas kontrolei izpildvaras darbības, kuras attiecas uz konkrētām publiski tiesiskajām attiecībām starp valsti un privātpersonu;
- 3) nodrošināt tiesību normu tiesisku, precīzu un efektīvu piemērošanu publiski tiesiskajās attiecībās.

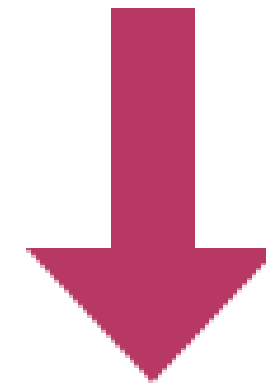
Administratīvais process un administratīvā pārkāpuma process

Tieslietu ministrija

Ja iestādei ir iespēja :

- 1) piemērot administratīvi tiesiskus līdzekļus vai
- 2) uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu

Nesodoša rakstura līdzekļu izmantošana ir prioritārā, ja pārkāpums ir novēršams!

Administratīvais process un administratīvā pārkāpuma process

Administratīvā akta (rīkojuma, procesa) prioritātes princips:

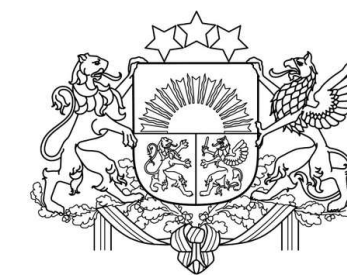
Mērķis → persona izpilda noteiktas normatīvo aktu prasības → atbilstošā termiņā novērš neatbilstības un izpilda administratīvā aktā noteiktās prasības.

Iestāde nevar mainīt procesa veidu! Ja ir uzsākts viens process, tas ir jāpabeidz!

Administratīvais sods:

Mērķi → nepieciešamība reaģēt uz kādu personas izdarītu pārkāpumu, kurš vairs nav novēršams un ir ar augstu bīstamības pakāpi → panākt tiesisko attiecību taisnīgu noregulēšanu.

Lietderības princips administratīvā pārkāpuma procesā

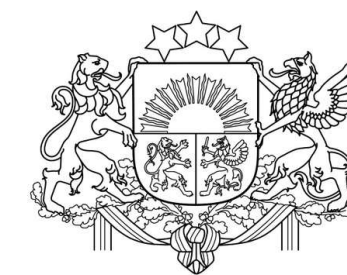
Tieslietu ministrija

Administratīvo pārkāpumu tiesībās iestāde rīkojas atbilstoši lietderības principam!

Lietderības princips:

- 1) iestādes rīcības brīvība izvēlēties vai rīkoties;
- 2) kad un kā labāk rīkoties personas un publisko interešu īstenošanai;
- 3) iestādes rīcības brīvība izvēlēties apdraudējuma novēršanas mērķtiecīgāko un efektīvāko (lietderīgāko) veidu;
- 4) nepastāv obligāta prasība uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu katra pārkāpuma izdarīšanas gadījumā.

Lietderības princips administratīvā pārkāpuma procesā

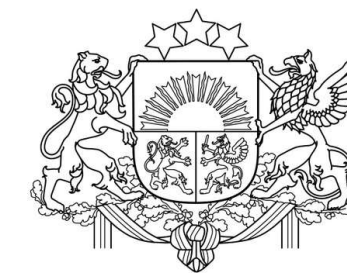

Tieslietu ministrija

Administratīvās atbildības likuma 11. pants paredz tiesības amatpersonai neuzsākt administratīvā pārkāpuma procesu, bet jau uzsākta procesa gadījumā – tiesības amatpersonai, augstākai amatpersonai vai tiesai to izbeigt, nepiemērojot sodu, ja amatpersona vai tiesa redz:

- 1) administratīvais pārkāpums nav radījis bīstamību vai apdraudējumu tiesiski aizsargātajām interesēm, lai par to piemērotu sodu;
- 2) administratīvais pārkāpums ir acīmredzami maznozīmīgs;
- 3) valsts resursi, kas tiks iztērēti administratīvā pārkāpuma izmeklēšanai un lēmuma pieņemšanai, būs nesamērīgi lielāki nekā sabiedrības ieguvums no konkrētās personas sodīšanas.

Lietderības princips administratīvā pārkāpuma procesā

Tieslietu ministrija

Iestāde rīcības brīvību nedrīkst:

- ➔ izmantot nepareizi - neizmantojot rīcības brīvību, pārsniegt rīcības brīvību vai nepamatoti izmantot rīcības brīvību vai
- ➔ izmantot to prettiesiski.

Pamatlēmumi administratīvā pārkāpuma procesā (uzsākšana, izbeigšana, soda piemērošana) un tiesības to pārsūdzēt

Tieslietu ministrija

Atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 116. pantam administratīvā pārkāpuma procesu uzsāk:

- 1) uz iesnieguma pamata;
- 2) uz amatpersonas iniciatīvas pamata;
- 3) uz augstākas amatpersonas rīkojuma vai citas iestādes ziņojuma pamata.

Amatpersonu lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu nav pārsūdzams!

Administratīvā pārkāpuma process ir līdzeklis, lai noskaidrotu, vai pārkāpums ir izdarīts!

Tieslietu ministrija

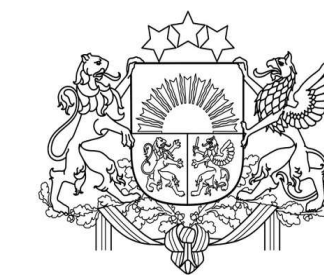
Pamatlēmumi administratīvā pārkāpuma procesā (uzsākšana, izbeigšana, soda piemērošana) un tiesības to pārsūdzēt

Atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 151. pantam izskatījusi administratīvā pārkāpuma lietu, amatpersona pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- 1) lēmumu par soda piemērošanu;
- 2) lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu.

Amatpersonu lēmums par soda piemērošanu ir pārsūdzams!

Pamatlēmumi administratīvā pārkāpuma procesā (uzsākšana, izbeigšana, soda piemērošana) un tiesības to pārsūdzēt

Tieslietu ministrija

PAMATSODI

Brīdinājums

Naudas sods

PAPILDSODI

Tiesību ierobežošana

Tiesību atņemšana

Pamatlēmumi administratīvā pārkāpuma procesā (uzsākšana, izbeigšana, soda piemērošana) un tiesības to pārsūdzēt

Tieslietu ministrija

Atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 36. pantam administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros pieņemto nolēmumu var pārsūdzēt, ja tas ir noteikts Administratīvās atbildības likumā!

Pārsūdzības tiesības ir nodrošināmas tikai tādiem lēmumiem, kuri ierobežo kādas no personas tiesībām.

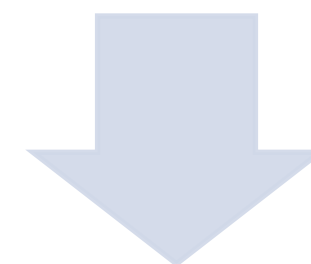
Lēmumu par procesuālā termiņa neatjaunošanu var pārsūdzēt, bet lēmumu par procesuālā termiņa pagarināšanu nevar pārsūdzēt!

Tieslietu ministrija

Pamatlēmumi administratīvā pārkāpuma procesā (uzsākšana, izbeigšana, soda piemērošana) un tiesības to pārsūdzēt

Administratīvajai atbildībai ir personisks raksturs

Nolēmums par sodu ir saistošs konkrētajai personai

Soda izpilde ir personiska – nepāriet citām personām, piemēram, mantiniekiem

Brīdinājums un aizrādījums

Atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 15. pantam brīdinājums ir personas izdarītā administratīvā pārkāpuma nosodījums, ko izsaka rakstveidā.

Brīdinājums ir administratīvais sods ➡ seko administratīvā sodāmība!

Brīdinājums rada tiesiskas sekas!

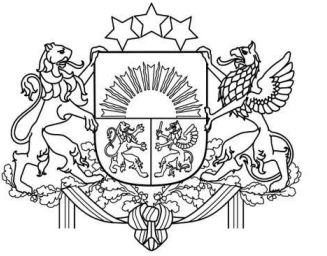
Aizrādījumu var izteikt gan mutvārdos, gan rakstveidā.

Ja pārkāpums ir maznozīmīgs un amatpersona, augstāka amatpersona vai tiesa, ja to atzīst par lietderīgu, izsaka personai aizrādījumu.

Aizrādījums nav administratīvais sods ➡ neseko administratīvā sodāmība!

Aizrādījums nerada tiesiskas sekas!

Amatpersonu atbildība

Tieslietu ministrija

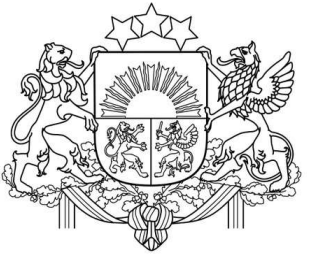
Atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 8. panta pirmajai daļai par pārkāpumiem, kurus izdarījusi publisko tiesību juridiskā persona, pie administratīvās atbildības sauc publisko tiesību juridiskās personas amatpersonu, ja tā nav pildījusi vai ir nepienācīgi pildījusi kādu uz šo amatpersonu attiecināmu pienākumu, par kura nepildīšanu vai nepienācīgu pildīšanu likumā vai pašvaldības saistošajos noteikumos ir paredzēta administratīvā atbildība!

Publisko tiesību juridiskā persona nav administratīvi sodāma, kaut arī tā būtu izdarījusi administratīvo pārkāpumu!

Administratīvais sods tiek piemērots publisko tiesību juridiskās personas amatpersonai!

Amatpersonai administratīvo atbildību piemēro kā fiziskajai personai.

Amatpersonu atbildība

Tieslietu ministrija

Publisku personu nav iespējams saukt pie administratīvās atbildības divu iemeslu dēļ:

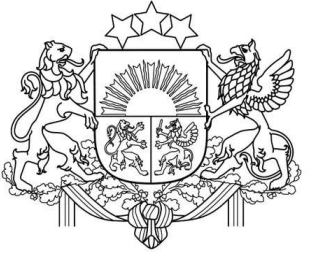
1) valsts pārvalde kā visu publisku personu un to institūciju kopums ir vienota tiesību normu īstenošanas kontrole valsts pārvaldē tiek nodrošināta vai nu hierarhiskā kārtībā, vai sadarbojoties, bet ne sodot (izņemot disciplināratbildību),

➡ ja iestāde soda viena otru,

➡ seko valsts pārvaldes vienotības principa pārkāpums.

➡ Valsts pārvalde soda pati sevi!

Amatpersonu atbildība

Tieslietu ministrija

2) soda piemērošana publiskai personai nesasniedz soda mērķi un neatbilst sabiedrības interesēm, jo:

- ➔ ja viena publiska persona piemēro naudas sodu citai publiskai personai,
- ➔ citas publiskas personas finanšu līdzekļi tiek samazināti.
- ➔ Jebkura naudas soda piemērošana publiskai personai samazina tās iespēju pildīt savas funkcijas!

Administratīvā soda piemērošana publisko tiesību juridiskai personai nav pieļaujama!

Administratīvā atbildība nav atbilstošākais līdzeklis, lai risinātu publiskās pārvaldes jautājumus!

Tieslietu ministrija

Paldies par uzmanību!